

«Ο διαγωνισμός PISA και το στοίχημα της δημόσιας εκπαίδευσης»

Κριτική επισκόπηση και προσκλήσεις για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και την εκπαιδευτική πολιτική

Ο Κύκλος Ομιλιών για το ευρύ κοινό «Το Πανεπιστήμιο στην Κοινωνία» συνδιοργανώνεται από τη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης, τα ενταγμένα στο Κ.Ε.ΜΕ. (Κέντρο Ερευνών & Μελετών) εργαστήριά της, την Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου και τον Δήμο Ρεθύμνης. Η φετινή χρονιά είναι αφιερωμένη στη θεματική ενότητα «Εκπαίδευση και δεξιότητες στην ψηφιακή εποχή» και διοργανώνεται σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου και τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου.

Η τρίτη εφετινή συνάντηση θα πραγματοποιηθεί τη **Δευτέρα 12 Φεβρουαρίου 2024**, ώρα **18:30**, στο **Σπίτι του Πολιτισμού**, στο Ρέθυμνο, με θέμα «**Ο διαγωνισμός PISA και το στοίχημα της δημόσιας εκπαίδευσης**».

Ομιλητές:

Γουβιάς Διονύσιος, Καθηγητής Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Ελευθεράκης Θεόδωρος, Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Σάμιος Παναγιώτης, Διδάκτορας ΕΚΠΑ, Καθηγητής Πρότυπου Πειραματικού Λυκείου Ρεθύμνου.

Συντονισμός- Σχολιασμός:

Μαραγκάκης Μανούσος, Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου, Διδάκτορας Επιστημών της Διοίκησης Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Περίληψη ομιλίας κ. Δ. Γουβιά:

Το διεθνές πρόγραμμα συγκριτικής αξιολόγησης του ΟΟΣΑ με τίτλο «Programme for International Student Assessment» (PISA) αξιολογεί το βαθμό στον οποίο οι δεκαπεντάχρονοι/ες μαθητές/τριες έχουν αποκτήσει *βασικές γνώσεις και δεξιότητες* που είναι απαραίτητες –σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ– για την «πλήρη συμμετοχή στις σύγχρονες κοινωνίες». Η αξιολόγηση, η οποία επικεντρώνεται στην Ανάγνωση, τα Μαθηματικά και τις Φυσικές επιστήμες, δεν γίνεται μόνο για να διαπιστωθεί αν οι μαθητές/τριες μπορούν να αναπαράγουν ό,τι έχουν μάθει. Εξετάζει επίσης το πόσο καλά μπορούν να κάνουν *προβλέψεις* από ό,τι έχουν μάθει και να *εφαρμόσουν* τις γνώσεις σε πρωτόγνωρες συνθήκες, τόσο εντός όσο και εκτός σχολείου. Η προσέγγιση αυτή αντανακλά το γεγονός ότι –σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ– οι σύγχρονες κοινωνίες «ανταμείβουν τα άτομα όχι για ό,τι ξέρουν, αλλά για το τι *μπορούν να κάνουν με αυτά που ξέρουν*». Επίσης, υπάρχει ξεχωριστό ερωτηματολόγιο (background questionnaire) το οποίο καταγράφει κάποια προσωπικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών (όπως και ξεχωριστά ερωτηματολόγια συγκεκριμένων δεξιοτήτων των μαθητών/τριών, ή ερωτηματολόγια που απευθύνονται στη σχολική μονάδα). Τα ευρήματα επιτρέπουν σε φορείς χάραξης πολιτικής σε ολόκληρο τον κόσμο να *μετρήσουν* τις γνώσεις και τις δεξιότητες των μαθητών/τριών στις χώρες τους, σε σύγκριση με εκείνες άλλων χωρών, να *καθορίσουν* μια εκπαιδευτική πολιτική που βασίζεται σε

μετρήσιμους στόχους, και να μάθουν από τις πολιτικές και τις πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί και αλλού.

Η παρούσα εισήγηση θα παρουσιάσει (σύντομα) τις κυριότερες διαχρονικές τάσεις στις επιδόσεις των μαθητών/τριών, δίνοντας έμφαση στην εξέλιξη της σημασίας παραγόντων που επηρεάζουν τις επιδόσεις αυτές, όπως η *κοινωνικοοικονομική θέση (status) της οικογένειας*, το *φύλο* και το *μεταναστευτικό υπόβαθρο*. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στην περίπτωση της Ελλάδας. Επίσης, θα σχολιαστεί η πιθανή σχέση του PISA με τον τρόπο με τον οποίο έχει αναπτυχθεί το λεγόμενο Κράτος Πρόνοιας σε διάφορες χώρες του κόσμου. Τέλος θα τονιστεί η ανάγκη για ενεργές εκπαιδευτικές πολιτικές που εστιάζουν στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, με επικέντρωση στην Ελλάδα.

Περίληψη ομιλίας κ. Θ. Ελευθεράκη

Εκπαιδευτικές ανισότητες και ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα: Σύνδεση κοινωνικών ανισοτήτων με τις σχολικές/εκπαιδευτικές ανισότητες. Οι μετρήσεις σχολικών στόχων του προγράμματος PISA 2022. Ελληνικά Αναλυτικά Προγράμματα, σκοπός και στόχοι ενός δημοκρατικού σχολείου. Αιτίες που δημιουργούν προβλήματα στη δομή και τη λειτουργία ενός ελληνικού δημοκρατικού σχολείου και δημιουργούν προβλήματα στην επίτευξη όλων των στόχων ενός δημοκρατικού και αποτελεσματικού σχολείου.

Περίληψη ομιλίας κ. Π. Σάμιου

Η χρήση διαδικασιών γραπτών εξετάσεων ως μέσων αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου ή και εκπαιδευτικών συστημάτων γενικότερα, δεν αποτυπώνει απλά το επίπεδο του αξιολογούμενου αντικειμένου. Επιδρά καίρια στο χαρακτήρα της αξιολογούμενης διαδικασίας ή δομής, καθώς αυτή τείνει να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις των εξετάσεων αυτών. Επομένως, αυτού του είδους η αποτίμηση εμπεριέχει γνωστικούς στόχους που θα αποτελέσουν προτεραιότητες του διδακτικού έργου, φτάνοντας στο σημείο να καθορίσουν την αντίληψη γύρω από το τι σημαίνει μόρφωση, ήδη από την αρχή της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αν όχι από την πρώτη σχολική ηλικία.

Βιογραφικό κ. Δ. Γουβιά:

Ο Διονύσης Σ. Γουβιάς είναι Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Διευθυντής του «Εργαστηρίου Εκπαιδευτικών & Κοινωνικών Ερευνών» (ΕΕΚΕ) του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού ΤΕΠΑΕΣ, με ειδίκευση στην «Εκπαιδευτική Πολιτική» και την «Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης». Έχει 22ετή διδακτική εμπειρία στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και άνω των 24 ετών συνολική εκπαιδευτική εμπειρία. Το ερευνητικό και συγγραφικό του έργο εστιάζεται (κυρίως) σε θέματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Ανισοτήτων στην Εκπαίδευση, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης καθώς και σε θέματα της Έμφυλης Διάστασης στην Εκπαίδευση. Έχει τρία δημοσιευμένα βιβλία και έχει επιμεληθεί την έκδοση άλλων τεσσάρων. Είναι εγγεγραμμένος στο Μητρώο Εκπαιδευτών του Κέντρου για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) και του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ), και είναι επιμορφωτής προγραμμάτων ευαισθητοποίησης σε θέματα Φύλου που εκπονούν οι οργανισμοί αυτοί. Είναι μέλος των Επιτροπών Ισότητας των Φύλων: α) της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου, και β) του Δήμου Ρόδου. Είναι, επίσης, μέλος Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Σ.Ε.Π.) του Ε.Α.Π. (ακαδ. έτη 2020-23 και 2023-26) και υπήρξε Επισκέπτης Καθηγητής σε διάφορα πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού (Μ. Βρετανία, Ιταλία, Τουρκία).

Βιογραφικό κ. Θ. Ελευθεράκη

Ο Ελευθεράκης Θεόδωρος κατάγεται από το Ρέθυμνο και είναι Καθηγητής Α΄ βαθμίδας του ΠΤΠΕ Πανεπιστημίου Κρήτης. Διδάσκει μαθήματα της ειδικότητάς του ("Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης") στο ΠΤΠΕ, στο ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης και στο Ε.Α.Π. Έχει επιβλέψει πλείστες σεμιναριακές, πτυχιακές, μεταπτυχιακές εργασίες και διδακτορικές διατριβές. Έχει δημοσιεύσει μονογραφίες/βιβλία: "Εθνικό Σχολείο; Ιδεολογικές, κοινωνικοπολιτικές και φιλοσοφικές συγκρούσεις στη περίοδο του Μεσοπολέμου". Αθήνα: Gutenberg, 2006. "Πολιτική Κοινωνικοποίηση και δημοκρατία στο σχολείο: Θεωρία και έρευνα". Αθήνα: Gutenberg, 2023), πολλούς συλλογικούς τόμους και πάρα πολλά ελληνικά και ξενόγλωσσα άρθρα. Είναι μέλος σε 4 τουλάχιστον επιστημονικές εταιρίες και είναι κριτής σε 4 επιστημονικά περιοδικά. Έχει μεγάλο διοικητικό και οργανωτικό έργο στο Π.Τ.Π.Ε. και από το Σεπτέμβριο του 2023 είναι ο Πρόεδρος του. Επίσης, έχει διατελέσει δάσκαλος, διευθυντής και σχολικός σύμβουλος στην Α΄ θμια Εκπαίδευση. Τα ενδιαφέροντά του επικεντρώνονται στο δημοκρατικό σχολείο, στην άρση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων και στην πολιτική κοινωνικοποίηση στο σχολείο.

Βιογραφικό κ. Π. Σάμιου:

Ο Παναγιώτης Σάμιος είναι διδάκτορας του ΕΚΠΑ και κάτοχος ΜΔΕ του διαπανεπιστημιακού ΠΜΣ «Ιστορία και Φιλοσοφία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας» των ΕΚΠΑ και ΕΜΠ. Ειδικεύτηκε στην Ιστορία της Επιστημολογίας κατά την περίοδο του μεσοπολέμου, με επίκεντρο την κριτική της Σχολής της Φρανκφούρτης στον Λογικό Θετικισμό. Σπούδασε Φυσική στο Πανεπιστήμιο Πάτρας. Εργάστηκε σε φροντιστήρια μέσης εκπαίδευσης σε Αθήνα, Πειραιά και Ρέθυμνο μεταξύ του 1993 και του 2003. Από το 2003 είναι μόνιμος εκπαιδευτικός στη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση και από το 2013 υπηρετεί στο Πειραματικό ΓΕΛ Ρεθύμνου ΠΚ. Από το 2016 έως το 2019 ήταν μέλος του Επιστημονικού και Εποπτικού Συμβουλίου του σχολείου. Έχει διδάξει στο ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης το σεμινάριο «Εργαστηριακή Φυσική και Χημεία» (2017-2018). Υπό την ευθύνη και την επίβλεψή του έχουν λειτουργήσει οι Όμιλοι Καινοτομίας και Δημιουργικότητας με θέματα την Πειραματική Φυσική και την Επιστημολογία (2017-2020, 2022-2023), τον ανορθολογισμό και τις θεωρίες συνωμοσίας (2021-2022) και τη Φωτογραφία (2023-2024).